

1

Any 1320
Mas de Bernat Estanyol
Navarcles, Principat de Catalunya

En un moment en què semblava que ningú no li parava esment, Bernat va alçar la vista cap al nítid cel blau. El sol tènue de final de setembre acariciava els rostres dels seus convidats. Havia invertit tantes hores i tants esforços en la preparació de la festa que només un temps inclement la podria haver deslluït. Bernat va somriure al cel tardorenc, va abaixar la vista i el gest se li accentuà en sentir el xivarri que regnava a l'esplanada de pedra que s'obria davant de la porta dels corrals, de la planta baixa del mas.

La trentena de convidats estava exultant: la verema d'aquell any havia estat esplèndida. Tots, homes, dones i criatures, havien treballat de sol a sol, primer recollint el raïm i després trepitjant-lo, sense permetre's una jornada de descans.

Fins que el vi no estava disposat per bullir a les bótes i no s'havia emmagatzemat la pellofa per destil·lar aiguardent durant els tediosos dies d'hivern, els pagesos no celebraven les festes de setembre. I Bernat Estanyol havia triat aquells dies per contraure matrimoni.

Bernat va observar els seus convidats. S'havia hagut de llevar a trenc d'alba per recórrer a peu la distància, en alguns casos con-

siderable, que separava les seves masies de la dels Estanyol. Xerraven amb animació, tal vegada del casament, tal vegada de la collita, tal vegada d'una cosa i l'altra; alguns, com un grup on hi havia els seus cosins Estanyol i la família Puig, parents del seu cunyat, van esclatar a riure mentre se'l miraven amb picardia. Bernat va notar que s'enrojolava i va eludir la insinuació; ni tan sols es volia imaginar què provocava aquelles rialles. Escampats per l'esplanada del mas, va distingir els Fontanies, els Vila, els Joaniquet i, per descomptat, els familiars de la núvia: els Esteve.

Bernat es va mirar de reüll el seu sogre, Pere Esteve, que no feia altra cosa que passejar aquella immensa panxa, somrient als uns i dirigint-se tot seguit a d'altres. Pere va girar el seu alegre rostre cap a ell i Bernat es va veure obligat a saludar-lo per enèsima vegada. Aquest va buscar després amb la mirada els seus cunyats i els va localitzar, barrejats entre el convit. Des del primer moment l'havien tractat amb un cert recel, per més que Bernat s'hagués esforçat per guanyar-se'ls.

Bernat va tornar a aixecar la vista al cel. La collita i el temps havien decidit acompanyar-lo en la seva festa. Mirà cap al seu mas i de nou en direcció a la gent i arrugà lleugerament els llavis. Tot d'un plegat, malgrat l'enrenou regnant, es va sentir sol. No feia ni un any que havia mort el seu pare; Guiamona, la seva germana, que s'havia instal·lat a Barcelona després de casar-se, no havia respost als encàrrecs que li havia tramès, tant que li hauria agradat a ell tornar-la a veure. Era l'únic familiar directe que li quedava d'ençà de la mort del seu pare...

Una mort que havia convertit el mas dels Estanyol en el centre d'interès de tota la contrada: matrimonieres i pares amb filles núbils hi havien desfilat constantment. Abans ningú no els anava a visitar, però la mort del seu pare, a qui els arravataments de rebel·lia havien fet merèixer el malnom d'«el boig de l'Estanyol», havia tornat les esperances als qui desitjaven casar la seva filla amb el pagès més ric de la contrada.

—Ja ets prou gran per casar-te —li deien—. Quants anys tens?

—Vint-i-set, em penso —contestava.

—A aquesta edat ja gairebé hauries de tenir néts —li recriminaven—. Què faràs tot sol en aquest mas? Et cal una dona.

Bernat rebia els consells amb paciència; sabia que indefectiblement anaven seguits de l'esment d'una candidata, les virtuts de la qual superaven la força del bou i la bellesa de la posta de sol més extraordinària.

El tema no li resultava nou. Ja el boig de l'Estanyol, viudo després del naixement de Guiamona, havia mirat de casar-lo, però tots els pares amb filles casadores havien sortit del mas deixant anar imprecacions: ningú no podia fer front a les exigències del boig de l'Estanyol sobre el dot que havia d'aportar la seva futura nora. Així doncs, l'interès per Bernat va anar decaient. Amb l'edat, l'ancià va empitjorar i els seus desvariejaments de rebel·lia es van anar convertint en deliris. Bernat es va abocar al treball de les terres i a atendre el seu pare i, de sobte, als vint-i-set anys es va trobar sol i assetjat.

Ara bé, la primera visita que va rebre Bernat quan encara no havia enterrat el difunt va ser la de l'algutzir del senyor de Navarcles, el seu senyor feudal. «Que en tenies de raó, pare!», va pensar Bernat en veure arribar l'algutzir i uns quants soldats a cavall.

—Quan em mori —li havia repetit el vell milers de vegades en els moments en què recuperava el seny—, ells vindran; llavors els has d'ensenyar el testament. —I assenyalava amb un gest la pedra sota la qual hi havia, embolicat amb cuir, el document que recollia les últimes voluntats del boig de l'Estanyol.

—Per què, pare? —li va preguntar Bernat el primer cop que li va fer aquella advertència.

—Com saps prou bé —va respondre ell—, tenim aquestes terres en emfiteusi, però jo sóc viudo i, si no hagués fet testament, en morir jo, el senyor tindria dret de quedar-se la meitat dels nostres mobles i animals. D'aquest dret se'n diu d'*intestia*; n'hi ha molts d'altres a favor dels senyors i els has de conèixer tots. Vindran, Bernat, vindran a emportar-se el que és nostre, i només si els ensenyes el testament te'n podràs deslliurar.

—I si me'l prenien? —va preguntar Bernat—. Ja sabeu com són...

—Encara que ho fessin, està registrat als llibres.

La ira de l'algutzir i la del senyor van córrer per la zona, bo i fent encara més atractiva la situació de l'orfe, hereu de tots els béns del boig.

Bernat recordava prou bé la visita que li havia fet el que ara era el seu sogre abans de començar la verema. Cinc sous, una màrfega i una camisa de lli blanc; aquell era el dot que oferia per la seva filla Francesca.

—Per què vull jo una camisa de lli blanc? —li va preguntar Bernat sense parar de remenar la palla, a la planta baixa del mas.

—Guaita —va respondre Pere Esteve.

Recolzant-se en la forca, Bernat va mirar el que li assenyalava Pere Esteve: l'entrada de l'estable. La forca va caure sobre la palla. A contrallum va veure Francesca, vestida amb la camisa de lli blanc... A través d'aquesta se li oferia el seu cos sencer!

A Bernat li va venir una esgarrifança. Pere Esteve somreia.

Bernat va acceptar l'oferta. Ho va fer allí mateix, al paller, sense ni tan sols acostar-se a la noia, però sense apartar-ne els ulls.

Va ser una decisió precipitada, Bernat n'era conscient, però no podia dir que se'n penedís; allí tenia Francesca, jove, bonica, forta. Se li va accelerar la respiració. Avui mateix... Què devia pensar la noia? Podia sentir el mateix que ell? Francesca no participava en l'alegre conversa de les dones; s'estava callada al costat de la seva mare, sense riure, acompanyant les bromes i riallades dels altres amb somriures forçats. Les seves mirades es van creuar durant un instant. A ella se li van encendre les galtes i va abaixar la vista, però Bernat va observar com els seus pits reflectien el neguit. La camisa blanca de lli s'alià de nou amb la fantasia i els desitjos de Bernat.

—Et felicito! —va sentir que li deien des de darrere mentre li donaven uns bons cops a l'esquena. Se li havia acostat el sogre—. Cuida-me-la bé —va afegir seguint la mirada de Bernat i assenyalant la noia, que ja no sabia on amagar-se—. És clar que si la vida que li has de proporcionar és com aquesta festa... És el millor banquet que he vist a la meua vida. Segur que ni el senyor de Navarcles no pot gaudir d'aquestes menges!

Bernat havia volgut complimentar els seus convidats i havia preparat quaranta-set fogasses de farina de blat; havia evitat l'ordi, el sègol o l'espelta, corrents en l'alimentació de pagès. Farina de blat candial, blanca com la camisa de la seva esposa! Carregat amb les fogasses, se'n va anar al castell de Navarcles per coure-les al forn del senyor pensant que, com sempre, amb dues fogasses n'hi hauria prou per pagar el permís de coure-les totes. El forner va badar uns ulls com uns salers en veure el pa de blat i tot seguit li van quedar com unes esclatxes inescrutables. En aquella ocasió el pagament va pujar a set fogasses i Bernat va sortir del castell renegant contra la llei que els impedia tenir forn per coure pa a casa... i farga, i albarderia...

—Segur —va contestar al seu sogre, apartant-se del cap aquell mal record.

Tots dos van observar l'esplanada del mas. Potser li havien robat part del pa, pensava Bernat, però no pas el vi que ara bevien els seus convidats —el millor, el que havia trafegat el seu pare i havien deixat envellir durant anys—, ni la carn de porc salada, ni l'olla de verdures amb un parell de gallines, ni, per descomptat, els quatre xais que, oberts en canal i lligats en pals, es rostien a poc a poc sobre les brases, espetarregant i deixant una aroma irresistible.

Tot d'una, les dones es van posar en moviment. L'olla ja estava i s'anaven omplint les escudelles que els convidats havien portat. Pere i Bernat es van asseure a l'única taula que hi havia a l'esplanada i les dones s'hi van acostar a servir-los; ningú no es va instal·lar a les quatre cadires que quedaven.

La gent, dreta, asseguda en fustes o a terra, va començar a atacar el tiberi amb la vista clavada en uns xais vigilats constantment per alguna dona, mentre bevia vi, xerrava, cridava i reia.

—Una gran festa, sí senyor —sentencià Pere Esteve entre cullerada i cullerada.

Algú va brindar pels nuvis. Tothom s'hi va sumar a l'acte.

—Francesca! —va cridar el seu pare, alçant el got cap a la núvia, que era entre les dones, al costat dels xais.

Bernat va mirar la noia, i ella va tornar a amagar el rostre.

—Està nerviosa —l'excusà Pere, picant-li l'ullet—. Francesca, filla! —va cridar altre cop—. Brinda amb nosaltres! Aprofita-ho ara, perquè d'aquí a poc ens n'anirem... gairebé tots.

Les riallades encara van atordir més Francesca. La jove va alçar a mitja altura un got que li havien posat a la mà i, sense provar el vi, donant l'esquena a les rialles, va tornar a fixar l'atenció en els xais.

Pere Esteve va fer xocar el seu got contra el de Bernat i amb això en va saltar un xic de vi. Els convidats els van imitar.

—Tu t'hauràs d'encarregar que li passi la timidesa —li va dir amb veu potent, perquè el sentissin tots els presents. Les riallades van esclatar altre cop, acompanyades en aquesta ocasió de picardiosos comentaris, als quals Bernat es va estimar més no parar esment.

Entre riures i bromes els reunits van fer bon forat al vi, al porc i a l'olla de verdures i gallina. Quan les dones començaven a retirar els xais de les brases, un grup dels convidats va callar, bo i desviant la mirada cap al límit del bosc de les terres de Bernat, situat més enllà d'uns extensos camps de conreu al final d'un suau declivi del terreny que els Estanyol havien aprofitat per plantar part dels ceps que els proporcionaven aquell excel·lent vi.

En uns segons es va fer el silenci entre els presents.

Entre els arbres s'albiraven tres genets. Seguien els seus passos uns quants homes a peu, uniformats.

—Què deu fer aquí? —va preguntar Pere Esteve entre dents.

Bernat va seguir amb la mirada els homes que s'acostaven donant la volta als camps. Els convidats murmuraven entre ells.

—No ho entenc —va dir a la fi Bernat, també en un xiu-xiu—, mai no havia passat per aquí. Aquest no és el camí del castell.

—No m'agrada gens aquesta visita —va afegir Pere Esteve.

La comitiva es movia lentament. A mesura que s'acostaven aquelles figures, el riure i els comentaris dels genets substituïen l'esvalot que havia regnat fins aleshores a l'esplanada; tots els podien sentir. Bernat va observar els seus convidats; n'hi havia que ja no miraven i mantenien el cap cot. Va buscar Francesca, que era

enmig de les dones. La veuarra del senyor de Navarcles va arribar fins allí. Bernat notava que la ira s'anava apoderant d'ell.

—Bernat! Bernat! —va exclamar Pere Esteve sacsejant-li el braç—. Què hi fas, aquí? Corre a rebre'l.

Bernat es va aixecar d'un salt i arrencà a córrer per rebre el seu senyor.

—Sigueu benvingut a casa vostra —el va saludar, bleixant, quan va ser davant seu.

Llorenç de Bellera, senyor de Navarcles, va estirar les regnes del seu cavall i es va aturar enfront de Bernat.

—Tu ets Estanyol, el fill del boig? —va preguntar secament.

—Sí, senyor.

—Hem estat caçant i, de tornada al castell, ens ha sorprès aquesta festa. A què es deu?

Entre els cavalls, Bernat va entrellucar els soldats, carregats amb diferents peces: conills, llebres i galls fers.

«És la vostra visita la que necessita una explicació —li hauria agradat contestar-li—. O és que el forner us ha informat del pa de blat candial?»

Fins els cavalls, quiets, amb aquells grans ulls rodons encarats cap a ell, semblava que esperessin una resposta.

—Al meu matrimoni, senyor.

—Amb qui t'has esposat?

—Amb la filla de Pere Esteve, senyor.

Llorenç de Bellera es va quedar en silenci mirant Bernat per sobre del cap del seu cavall. Els animals van piafar amb gran soroll.

—I? —bramà Llorenç de Bellera.

—La meva esposa i jo mateix —va dir Bernat, intentant dissimular l'enuig— ens sentiríem molt honorats si sa senyoria i els vostres acompanyants es dignaven a ajuntar-s'hi.

—Tenim set, Estanyol —va fer el senyor de Bellera a tall de resposta.

Els cavalls es van posar en moviment sense necessitat que els esperonessin els cavallers. Bernat, amb el cap jup, se'n va anar cap al mas, juntament amb el seu senyor. Al final del camí s'havien congregat tots els convidats per rebre'l; les dones amb la vista cla-

vada al terra, els homes, descoberts. Una remor inintel·ligible s'alçà quan Llorenç de Bellera s'aturà davant d'ells.

—Vinga, vinga —els ordenà mentre descavalcava—, que continuï la festa.

La gent va obeir i va girar cua en silenci. Uns quants soldats es van acostar als cavalls i es van fer càrrec dels animals. Bernat va acompanyar els seus nous convidats fins a la taula on havien estat asseguts Pere i ell. N'havien desaparegut tant les escudelles com els gots.

El senyor de Bellera i els seus dos acompanyants s'hi van asseure. Bernat es va enretirar uns passos mentre aquests començaven a xerrar. Les dones hi acudiren prestes amb gerres de vi, gots, fougasses, escudelles amb gallina, plats de porc salat i el xai acabat de fer. Bernat va buscar amb la vista Francesca, però no la va trobar. No era entre les dones. La seva mirada es va encreuar amb la del seu sogre, que ja era amb els altres convidats, i aquest li assenyala amb un moviment del mentó cap a les dones. Amb un gest quasi imperceptible, Pere Esteve va fer un cop de cap i mitja volta.

—Continueu amb la vostra festa! —va exclamar Llorenç de Bellera amb una cuixa de xai a la mà—. Vinga, vinga, endavant!

En silenci, els convidats es van anar acostant a les brases on s'havien rostit els xais. Només un grup es va quedar quiet, a recer de les mirades del senyor i els seus amics: Pere Esteve, els seus fills i uns quants convidats més. Bernat va entreveure el blanc de la camisa de lli entre el grup i s'hi va acostar.

—Fora d'aquí, estúpid —va dir el seu sogre amb un ronc.

Abans que pogués dir res, la mare de Francesca li va posar un plat de xai a les mans i li va dir fluixet:

—Atén el senyor i no t'acostis a la meva filla.

Els pagesos van començar a atacar el xai, en silenci, mirant de reüll la taula. A l'esplanada solament se sentien les riallades i els crits del senyor de Navarcles i els seus dos amics. Els soldats reposaven, apartats de la festa.

—Abans se sentia com rèieu —va cridar el senyor de Bellera—, tant que fins i tot heu espantat la caça. Rieu, maleït sia!

Ningú no ho va fer.

—Bèsties rústegues —va dir als seus acompanyants, els quals van acollir el comentari enriolats.

Tots tres es van atipar amb el xai i el pa candial. El porc salat i les escudelles de gallina van quedar arraconats a la taula. Bernat va menjar dret, un pèl apartat i mirant de cua d'ull cap al grup de dones on s'amagava Francesca.

—Més vi! —va exigir el senyor de Bellera, aixecant el got—. Estanyol —exclamà tot d'una, buscant-lo entre els convidats—, la pròxima vegada que em paguis el cens de les terres, m'hauràs de portar vi com aquest i no pas el beuratge amb què m'ha estat enganyant el teu pare fins ara. —Bernat el va sentir al seu darrere. La mare de Francesca s'acostava amb la gerra—. On ets, Estanyol?

El cavaller va clavar cop a la taula en el moment en què la dona hi acostava la gerra per omplir-li el got. Unes gotes de vi van esquitxar la roba de Llorenç de Bellera.

Bernat ja se li havia acostat. Els amics del senyor reien de la situació i Pere Esteve s'havia posat les mans a la cara.

—Vella estúpida! Com goses vessar el vi? —La dona va abaixar el cap en senyal de submissió, i quan el senyor va fer com si la volgués bufetejar, s'apartà i va caure a terra. Llorenç de Bellera es va girar cap als seus amics i esclafí de riure en veure com la vella s'allunyava de quatre grapes. Després va recuperar la seriositat i es va adreçar a Bernat—: Vaja, ets aquí, Estanyol. Mira què aconsegueixen les velles maldestres! Què pretens? Ofendre el teu senyor? Tan ignorant ets que no saps que és la senyora de la casa qui ha d'atendre els convidats? On és la núvia? —va preguntar, passant la mirada per l'esplanada—. On és la núvia? —va cridar davant del seu silenci.

Pere Esteve va agafar Francesca del braç i es va acostar a la taula per lliurar-la a Bernat. La noia tremolava.

—Senyoria —va fer Bernat—, us presento la meva dona, Francesca.

—Això ja està més bé —va respondre Llorenç, examinant-la de dalt a baix sense cap mena de reserva—, molt més bé. Tu ens serviràs el vi a partir d'ara.

El senyor de Navarcles es va tornar a asseure i va aixecar el got cap a la noia. Francesca va agafar una gerra i s'afanyà a servir-lo. La mà li tremolava en intentar abocar el vi. Llorenç de Bellera li va agafar el canell i l'hi va mantenir ferm mentre el vi anava caient en el seu got. Després li va estirar el braç i la va obligar a servir els seus acompanyants. Els pits de la noia van fregar la cara de Llorenç de Bellera.

—Així se serveix el vi! —va exclamar el senyor de Navarcles mentre Bernat, al seu costat, premia els punys i serrava les dents.

Llorenç de Bellera i els seus amics van continuar bevent i exigint a crits la presència de Francesca per repetir, una vegada i una altra, la mateixa escena.

Els soldats se sumaven a les rialles del senyor i dels seus amics cada cop que la noia es veia obligada a inclinar-se sobre la taula per servir el vi. Francesca mirava de contenir les llàgrimes i Bernat notava que la sang li corria ja pels palmells, ferits per les seves pròpies ungles. Els convidats, en silenci, apartaven la vista cada cop que la noia havia d'abocar el vi.

—Estanyol —va cridar Llorenç de Bellera, posant-se dret amb Francesca agafada del canell—. Fent ús del dret que com a senyor teu em correspon, he decidit jeure amb la teva dona en la seva primera nit.

Els acompanyants del senyor de Bellera van aplaudir sorollosament les paraules del seu amic. Bernat es va acostar a la taula amb un salt, però abans no hi va arribar, els sequaços, que semblava que estaven borratxos, es van alçar bo i acostant la mà a les espases. Bernat es va aturar en sec. Llorenç de Bellera se'l va mirar, va somriure i després va deixar anar una riallada. La noia va clavar la vista en Bernat, suplicant-li ajut.

Bernat va fer un pas endavant, però va topar amb l'espasa d'un dels amics del noble a l'estómac. Impotent, es va tornar a aturar. Francesca no va deixar de mirar-lo mentre l'arrossegaven cap a l'escala exterior del mas. Quan el senyor d'aquelles terres la va agafar per la cintura i se la va carregar a l'espatlla, la noia va començar a cridar.

Els amics del senyor de Navarcles es van tornar a asseure i van

continuar bevent i rient mentre els soldats s'apostaven al peu de l'escala per impedir-n'hi l'accés a Bernat.

Al peu de l'escala, enfront dels soldats, Bernat no va sentir les riallades dels amics del senyor de Bellera; tampoc els sanglots de les dones. Ni tan sols es va adonar de les burles dels soldats, que intercanviaven gestos amb la vista fixa a la casa: només sentia els udols de dolor que venien de la finestra del primer pis.

El blau del cel continuava resplendint.

Després d'una estona, que a Bernat li va semblar interminable, Llorenç de Bellera va comparèixer, entresuat, a l'escala, cordant-se la cota de caça.

—Estanyol —va cridar amb aquella seva veu retronant en passar pel costat de Bernat i dirigir-se a la taula—, ara et toca a tu. Na Caterina —va afegir, adreçant-se als seus acompanyants i referint-se a la seva jove i recent esposa— ja està cansada que vagin sortint fills meus bastards i no suportó el seu ploriqueig. Compleix com a bon espòs cristià! —exclamà girant-se altre cop cap a ell.

Bernat va acotar el cap i, sota l'atenta mirada de tots els presents, va pujar amb pas feixuc l'escala lateral. Va entrar al primer pis, una àmplia estança que feia de cuina i menjador, amb una gran llar de foc en un dels panys de paret, sobre la qual reposava una impressionant estructura de ferro forjat a tall de xemeneia. Bernat escoltava la remor dels seus passos sobre l'empostissat mentre se n'anava cap a l'escala de mà que portava al segon pis, on hi havia el dormitori i el graner. Va treure el cap pel forat de les posts del pis del damunt i n'escrutà l'interior sense gosar acabar-hi de pujar. No se sentia ben res.

Amb la barbata arran de terra i el cos encara a l'escala va veure la roba de Francesca escampada per la peça; la blanca camisa de lli, l'orgull familiar, estava esquinçada i semblava un parrac. A la fi va pujar.

Va trobar Francesca arraulida en posició fetal, amb la mirada perduda, totalment nua, sobre la màrfega nova, ara tacada de sang. El seu cos, amarat de suor, esgarrapat i colpejat, continuava absolutament immòbil.

—Estanyol —va sentir que cridava des de baix Llorenç de Bellera—, el teu senyor t'està esperant.

Sacsejat pel fàstic, Bernat va vomitar sobre el gra emmagatzemat fins que va estar a punt de treure el fetge per la boca. Francesca continuava sense moure's. Ell va sortir corrent d'allí. Quan va ser a baix, pàl·lid, amb un remolí de sensacions d'allò més repugnants al cap, encegat, va topar de ple amb la immensitat de Llorenç de Bellera, al peu de l'escala.

—No sembla pas que el nou marit hagi consumat el seu matrimoni —va dir Llorenç de Bellera als seus companys.

Bernat va haver d'aixecar el cap per enfrontar-se al senyor de Navarcles.

—No... no ho he pogut fer, senyoria —balbucejà.

Llorenç de Bellera va guardar silenci uns instants.

—Però si no ho has pogut fer tu, segur que algun dels meus amics... o dels meus soldats ho farà. Ja t'he dit que no vull més bastards.

—No teniu dret...!

Els pagesos que observaven l'escena van sentir un calfred en imaginar les conseqüències d'aquella insolència. El senyor de Navarcles va agafar Bernat pel coll amb una sola mà i l'hi va estrènyer amb força mentre el feia boquejar buscant aire.

—Com goses...? Que potser pretens aprofitar-te del legítim dret del teu senyor de jeure amb la núvia i venir després a reclamar amb un bastard sota el braç? —Llorenç va sacsejar Bernat abans de deixar-lo a terra—. Això és el que pretens? Els drets de vassallatge els determino jo, només jo, ho entens? Oblides que et puc castigar quan i tant com vulgui?

Llorenç de Bellera va bufetejar amb força Bernat i el va fer caure.

—El meu fuet! —va cridar enfurismat.

El fuet! Bernat era una criatura quan, com tants d'altres, es va veure obligat a presenciar, juntament amb els seus pares, el càstig públic infligit pel senyor de Bellera a un pobre desgraciat, la falta del qual mai ningú no va arribar a escatir del tot. El record de l'espetic del cuir a l'esquena d'aquell home li sonà a l'oïda ben igual que aquell dia, i que nit rere nit durant bona part de la seva infantesa. En aquella ocasió, cap dels presents no va gosar moure's,

i tampoc no ho feien ara. Bernat es va anar arrossegant i va alçar la vista cap al seu senyor; el va veure dret, com una ingent mola de roca, amb la mà estesa, esperant que algun servent hi posés el fuet. Va recordar l'esquena en carn viva d'aquell desgraciat: una gran massa sangonosa on ni tot l'odi del senyor no aconseguia arrencar un bri de pell més. Bernat va avançar de quatre grapes fins a l'escala, amb els ulls en blanc, tremolant com ho feia de petit, quan l'assaltaven els malsons. Ningú no es va moure. Ningú no va dir res. I el sol continuava brillant.

—Em sap greu, Francesca —balucejà un cop va ser al costat d'ella, després de pujar amb penes i treballs l'escala seguit per un soldat.

Es va afluixar les calces i s'agenollà al costat de la seva esposa. La noia no s'havia mogut. Bernat s'observà el penis, flàccid, i es va preguntar com podria complir les ordres del seu senyor. Amb un sol dit, va acariciar suaument el costat nu de Francesca.

Aquesta no va respondre.

—He de... ho hem de fer —va dir Bernat, agafant-li el canell per fer-la girar cap a ell.

—No em toquis! —li cridà Francesca, abandonant les seves cavil·lacions.

—M'escorxarà de viu en viu! —Bernat va girar amb gest violent el cos de la seva dona, posant al descobert la seva nuesa.

—Deixa'm!

Van forcejar fins que Bernat la va poder agafar dels braços per fer-la incorporar. Tot i així, Francesca s'hi resistia.

—En vindrà un altre! —li murmurà—. Serà un altre qui et... forçarà! —Els ulls de la noia van tornar al món i es van obrir, acusadors—. M'escorxarà, m'escorxarà... —s'excusà.

Francesca no va parar de lluitar, però Bernat se li va llançar a sobre amb violència. Les llàgrimes de la noia no van fer prou per refredar el desig que havia nascut en Bernat en contacte amb el cos de la jove, i la va penetrar mentre Francesca cridava a l'univers sencer.

Aquells esgarips van satisfer el soldat que havia seguit Bernat i que, sense cap mena de pudor, contemplava l'escena amb mig cos al damunt de l'empostissat.

Encara no havia acabat Bernat de forçar-la quan Francesca va abandonar l'oposició. A poc a poc, els xisclets de la noia es van anar convertint en sanglots. Va ser el plor de la seva dona el que va acompanyar Bernat en arribar al zenit.

Llorenç de Bellera havia sentit els crits desesperats que venien de la finestra del segon pis i, quan el seu espia li va confirmar que el matrimoni havia estat consumat, va demanar els cavalls i va abandonar el lloc amb la seva sinistra comitiva. La major part dels convidats, abatuts, el van imitar.

La quietud va envair l'estança. Bernat, al damunt de la seva dona, no sabia què fer. Fins llavors no es va adonar que la tenia ben aferrada pels muscles; la va deixar anar per recolzar les mans a la màrrega, al costat del cap d'ella, però tot d'una el cos li va caure, inert, al damunt del de Francesca. Instintivament es va incorporar, va estirar els braços perquè li fessin de suport i es va trobar amb els ulls d'ella que el miraven sense veure'l. Bernat desitjava fugir d'aquelles sensacions, però no sabia com fer-ho sense continuar ferint la noia. Va sentir el desig de levitar per separar-se de Francesca sense tornar-la a tocar.

A la fi, després d'uns eterns instants d'indecisió, es va apartar de la noia i s'hi agenollà al costat; aleshores tampoc no va saber què fer: aixecar-se, estirar-se al seu costat, abandonar l'estança o intentar justificar-se... Va desviar la mirada del cos de Francesca, estirat de panxa enlaire, grollerament exposat. Va buscar el seu rostre, a menys de dos pams d'ell, però no va ser capaç de trobar-lo. Va abaixar la mirada i la visió del seu membre nu, de sobte, el va avergonyir.

—Em sap...

Un moviment inesperat de Francesca el va sorprendre. La noia havia girat el rostre cap a ell. Bernat va intentar buscar comprensió en la seva mirada, però la va trobar ben buida.

—Em sap greu —va insistir. Francesca el va continuar mirant sense mostrar el més mínim indicatiu de reacció—. Em sap greu, em sap greu. M'ha... m'hauria escorxat de viu en viu —va balbucejar.

Bernat va recordar el senyor de Navarcles, dret, amb la mà estesa esperant el fuet. Va buscar un cop més la mirada de Frances-

ca: buida. Bernat intentava trobar la resposta en els ulls de la noia i tot d'una va sentir por: cridaven en silenci, cridaven igual que ho havia fet ella.

Inconscientment, com si li volgués fer entendre que la comprenia, com si es tractés d'una nena, Bernat li acostà una mà a la galta.

—Jo... —va mirar de dir-li.

No va arribar a tocar-la. Quan la seva mà es va acostar a ella, tots els músculs de Francesca es van tesar. Bernat va desviar la mà cap al seu propi rostre i es va posar a plorar.

Francesca va continuar immòbil, amb la mirada perduda.

Finalment, Bernat va parar de plorar, es va aixecar, es va posar les calces i va desaparèixer pel forat que donava al pis de sota. Quan ja no li va sentir els passos, Francesca es va llevar, s'acostà al bagul, que constituïa tot el mobiliari del dormitori, i en va agafar la roba. Un cop vestida, va recollir amb cura les seves destrossades pertinences, entre les quals hi havia el seu tresor, la camisa blanca de fil, la va doblegar amb compte, procurant que els esquinçalls casessin, i la va desar al bagul.